

MAZOWIECKIE
CENTRUM POLITYKI
SPOŁECZNEJ

Mazowsze.
serce Polski

SZKOLENIE: „Symptomy wykorzystania seksualnego dzieci i młodzieży”

15 listopada 2022

trener dr Teresa Wagner-Tomaszewska

Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych
przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

Zanim zacznemy

20 listopada Ogólnopolski Dzień Praw Dziecka

jest obchodzony w rocznicę uchwalenia Deklaracji Praw Dziecka w 1959 r.

Konwencja o Prawach Dziecka

- Dziś trudno w to uwierzyć, ale jeszcze nie tak dawno dzieci miały niewiele własnych praw.
- Sytuację tę zmieniła Konwencja o Prawach Dziecka uchwalona przez Organizację Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r.
- Dzięki Konwencji, dzieci na całym świecie zaczęto traktować jako osoby, które mają prawa takie jak dorośli.
- Bardzo ważne jest, by każde dziecko znało swoje prawa i wiedziało, jak z nich korzystać.

W Polsce najważniejszymi aktami prawnymi, gwarantującymi prawa dziecka są:

- Konstytucja RP
- Konwencja o Prawach Dziecka
- Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka

Ochrona przed przemocą

- Nikt, nawet rodzice, nie mają prawa bić dziecka lub dręczyć go w inny sposób.
- Rodzicom i opiekunom nie wolno zaniedbywać dziecka.
- **Zadaniem dorosłych jest chronić dziecko przed przemocą.**

Prawne aspekty krzywdzenia dzieci

Wybrane akty prawne regulujące prawa dziecka

- **Konstytucja RPz dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997.78.483)-przewiduje ochronę dziecka przed przemocą ,wyzyskiem i demoralizacją (art. 72)**
- **Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 roku (Dz. U. 1991.120.526 z późn. zm.)**
- **Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r.-Kodeks rodzinny i opiekuńczy(Dz. U. 2015.583, t.j.)-szczególnie ważny jest art. 961(Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych)**
- **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.-Kodeks karny(Dz. U. 1997.88.553 z późn. zm)-w zakresie regulacji dotyczących przestępstw na szkodę małoletniego**
- **Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r.-Kodeks postępowania cywilnego(Dz. U. 2014.101, t.j. z późn.zm.)-w zakresie regulacji dotyczących interwencji w przypadku zagrożenia dobra dziecka**
- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r o postępowaniu w sprawie nieletnich(Dz. U. 2014.382, t.j.)-w zakresie regulacji dotyczących interwencji w przypadku popełnienia czynu karalnego przez nieletniego lub przejawiania przez nie objawów demoralizacji**
- **Ustawa z dnia 20 września 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(Dz. U. 2005.180.1493 z późn.zm.)-w zakresie regulacji dotyczących interwencji w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie**
- **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty ”oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011.209.1245)-w zakresie regulacji dotyczących interwencji w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie oraz wzoru formularza „Niebieska Karta-A”**
- **Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r.-o prawie autorskim i prawach pokrewnych(Dz. U. 2006.90.631, t.j. z późn. zm.)-w zakresie regulacji dotyczących ochrony wizerunku dziecka**
- **Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. –Kodeks cywilny(Dz. U. 2014.121, t.j.)-w zakresie regulacji dotyczących ochrony dóbr osobistych dziecka**
- **Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r.-o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2014.1182, t.j. z późn. zm)-w zakresie regulacji dotyczących ochrony danych osobowych dziecka.**

Sesja I.

1. Przemoc seksualna:
 - ujęcie definicyjne
 - istota problemu
 - perspektywa prawna
 - ujęcie statystyczne
2. Przemoc seksualna wobec dzieci:
 - ujęcie definicyjne
 - dlaczego dzieci?
 - pedofilia
 - czyn pedofilny
 - ujęcie statystyczne
3. Stereotypy dotyczące przemocy seksualnej wobec dzieci:
 - bariery w rozpoznawaniu
 - bariery w zgłaszaniu przemocy seksualnej wobec dzieci
 - molestowanie w rodzinie
4. „MOLESTOWANIE W RODZINIE. „To miała być nasza wielka tajemnica”
5. Skutki doświadczania przez dzieci przemocy seksualnej

Przemoc seksualna

- ujęcie definicyjne

Przemoc seksualna to każdy rodzaj zachowania skutkującego niechcianym kontaktem w sferze seksualnej.

Osoba stosująca ten rodzaj przemocy ma na celu poniżenie drugiej osoby i odebranie jej godności. Przemoc seksualna może przybierać różne formy:

- fizyczną
- werbalną
- pozawerbalną.

cpk.org.pl/wiedza/przemoc-seksualna/

Przemoc seksualna

- istota problemu

- Problem przemocy seksualnej nie tylko w Polsce, ale na całym świecie jest ogromny.
- Jako społeczeństwo nie potrafimy ani rozmawiać o nadużyciach, ani reagować na nie.
- Często przemoc – w szczególności ta seksualna – jest bagatelizowana, a winę obarcza się nie sprawcę, a ofiarę.
- Była wyzywająco ubrana, nie krzyczała, sama się prosiła – to tylko niektóre z absurdalnych i fałszywych tez wysuwanych wobec osób doświadczających przemocy.

Przemoc seksualna to każdy kontakt seksualny podejmowany bez zgody ofiary. Zaliczają się do niej takie działania jak wymuszanie współżycia lub jego nieakceptowanych form (zgwałcenie), demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych, molestowanie i napastowanie seksualne, a także pedofilia czy kazirodztwo.

Przemoc seksualna

- perspektywa prawna

Większość przejawów przemocy seksualnej jest w Polsce przestępstwem, a osoby, które doznały przemocy seksualnej podlegają ochronie prawnej.

Jeżeli ktoś zmusza inną osobę do kontaktu seksualnego używając groźby lub przemocy, to znaczy, że popełnia przestępstwo zagrożone karą do 12 lat pozbawienia wolności.

Przemoc seksualna

- ujęcie statystyczne

Niemal 90 procent Polek doświadczyło jakiejś formy przemocy seksualnej.

Ponad 20 procent - gwałtu.

Ale jedna liczba z raportu fundacji „Ster” mówi o Polsce coś zupełnie potwornego:

- aż 91,8 proc. ofiar gwałtu nie zgłosiło go policji.

Z powodu wstydu i braku wiary w realną pomoc.

oko.press/dziewiec-na-dziesiec-polek-bylo-molestowanych-raport-o-przemocy-seksualnej/

Przemoc seksualna wobec dziecka

definicyjnie

Wykorzystywanie seksualne dzieci nazywa się „każdym zachowaniem, w którym nieletni jest wykorzystywany jako obiekt seksualny przez inną osobę, z którą utrzymuje nierówny związek, czy to pod względem wieku, dojrzałości czy władzy”.

<https://www.okayparenting.com/pl/psychologia/przemoc-wobec-dzieci-falszywe-przekonania-na-temat-wykorzystywania-seksualnego-dzieci/>

Przemoc seksualna wobec dziecka

wykorzystywanie seksualne dzieci

Dzieckiem seksualnie wykorzystywanym uznać można każdą jednostkę w wieku bezwzględnej ochrony,

- jeśli osoba dojrzała seksualnie, czy też przez świadome działanie, czy też przez zaniedbanie swoich społecznych obowiązków lub obowiązków wynikających ze specyficznej odpowiedzialności za dziecko, dopuszcza do zaangażowania dziecka w jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest zaspokojenie osoby dorosłej.

Przemoc seksualna wobec dziecka

wykorzystywanie seksualne dzieci

są to takie kontakty i intencje między dzieckiem a dorosłym, w których dorosły (agresor) używa dziecka do podniecenia seksualnego samego siebie, dziecka lub osoby trzeciej.

Soriano 2002

Wymiar prawny przemocy seksualnej wobec dzieci

- Polskie prawo w sposób szczególny chroni dzieci do 15 roku życia przed przemocą seksualną.
- Każdy, kto doprowadza do kontaktu seksualnego z dzieckiem poniżej lat 15, podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat.
- Jeżeli sprawca doprowadza dziecko poniżej 15 roku życia do kontaktu seksualnego, stosując przemoc, groźbę lub podstęp, popełnia zbrodnię zgwałcenia zagrożoną karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 3 lata.

Przestępstwem jest

- obcowanie płciowe z dzieckiem do lat 15
- dopuszczanie się wobec dziecka do lat 15 innej czynności seksualnej
- doprowadzanie dziecka do lat 15 do poddania się innym czynnościom seksualnym lub do ich wykonywania
- prezentowanie dziecku do lat 15 materiałów pornograficznych bądź wykonywania aktów seksualnych w jego obecności w celu doprowadzenia do własnego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby.

Jeżeli sprawcą jest osoba najbliższa

Prawo w sposób szczególny kształtuje odpowiedzialność karną sprawców przemocy seksualnej w przypadkach, gdy sprawcą jest osoba najbliższa:

- wstępny (rodzice, dziadkowie)
- przysposabiający (ojczym, macocha)
- brat lub siostra.

Zgwałcenie w takich sytuacjach stanowi zbrodnię, co oznacza, że kara dla sprawcy nie może być niższa niż 3 lata pozbawienia wolności.

Wykonania takiej kary nie można zawiesić, co oznacza, że skazany trafi do zakładu karnego.

W przypadkach kiedy sprawcą przemocy seksualnej wobec dziecka jest jego rodzic – osobą reprezentującą dziecko w sprawie karnej nie może być drugi rodzic.

Nie oznacza to jednak, że rodzic, niebędący sprawcą, nie może zawiadomić Policji lub prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

W takich sprawach to organ prowadzący postępowanie zwróci się do sądu o wyznaczenie kuratora do reprezentowania małoletniego w sprawach karnych.

Stwierdzone przypadki stosowania przemocy seksualnej przez rodziców względem dzieci, poza odpowiedzialnością karną, mogą stanowić podstawę do pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej oraz pozbawienia lub ograniczenia prawa do kontaktów z dzieckiem.

Przemoc seksualna wobec dziecka

rodzaje przemocy seksualnej wobec dzieci:

- wykorzystywanie seksualne
- molestowanie seksualne
- nadużycie seksualne
- czy też krzywdzenie seksualne

Artur i Aneta Krzyżanowscy (2013)

Rodzaje przemocy seksualnej wobec dzieci

Bez kontaktu fizycznego

Rozmowy o treści seksualnej

- Sprawca:
 - wyraża wprost swoje pragnienia seksualne wobec dziecka (np. Popatrz na mojego siusiaka, pokaż mi to, co masz pod majteczkami),
 - wyraża opinie na temat atrakcyjności erotycznej dziecka lub własnej (Masz ładną pupę, chcę ją lepiej obejrzeć, masz piękne cycuszki, chcę je pocałować itp.)
 - opowiada dziecku o swojej aktywności seksualnej z innymi osobami.
- Ekspozycja anatomii i czynności seksualnej
- Sprawca - pokazuje dziecku swoje intymne części ciała, może też masturbować się w jego obecności.
- Podglądactwo
- Dziecko jest podglądane w czasie kąpieli, czynności fizjologicznych; towarzyszy temu podniecenie i masturbacja sprawcy.

Kontakty seksualne polegające na pobudzaniu intymnych części ciała

- dotykание ciała dziecka
- całowanie intymnych części ciała dziecka
- tzw. „ocieractwo”
- pobudzanie ręczne narządów płciowych dziecka

Kontakty oralno-genitalne

- stosunki udowe
- penetracja seksualna (oralno-genitalna)
- komercyjne seksualne wykorzystywanie dzieci (np. dziecięca pornografia czy prostytucja)

A także

- seksualne wykorzystywanie dzieci powiązane z innymi formami przemocy (np. dewiacyjne formy przemocy seksualnej)

Pedofilia a czyn pedofilny

Za pedofilię uznaje się każde zachowanie osoby dorosłej wobec dziecka, które służy podnieceniu i zaspokojeniu własnych potrzeb seksualnych.

Ważna jest tutaj motywacja podejmowanego działania, a nie tylko samo zachowanie (np. głaskanie, całowanie, oglądanie ciała małego dziecka przez rodziców, podyktowane troską, opiekuńczością, miłością - nie ma nic wspólnego z pedofilią!).

Czyn pedofilny nie jest równoznaczny z pedofilią.

Najprościej można zdefiniować pedofilię jako podejmowanie aktywności seksualnej z dziećmi lub fantazjowanie o tej aktywności przez osobę dorosłą jako stale preferowany lub wyłączny sposób osiągnięcia podniecenia seksualnego i orgazmu.

Czynów pedofilnych mogą dokonywać nie tylko pedofile, ale również osoby, które podejmują kontakty seksualne z dziećmi, gdyż mają trudność (z różnych powodów) w nawiązaniu kontaktów seksualnych z osobami dorosłymi.

Dziecko w tym przypadku jest bardziej dostępnym, łatwiejszym w pozyskaniu partnerem seksualnym niż osoba dorosła, choć nie jest najbardziej pożądanym erotycznie obiektem.

U osób, które podejmują zastępcze, sytuacyjne czyny pedofilne, rozpoznaje się między innymi: psychozy, zaburzenia osobowości, otępienie starcze, zmiany organiczne.

Przemoc seksualna wobec dzieci

- ujęcie statystyczne

Szokująca statystyka: codziennie 36 dzieci ofiarą pedofilów.

Przemoc seksualna wobec dzieci to nie tylko spektakularne przypadki z pierwszych stron gazet.

Ofiarą pedofilów padło w zeszłym roku 13,5 tys. dzieci.

www.dw.com/pl/szokuj%C4%85ca-statystyka-codziennie-36-dzieci-ofiar%C4%85

Jak rozpoznać przemoc seksualną wobec dzieci

Objawy specyficzne:

- urazy zewnętrznych narządów płciowych oraz okołodbytnicze
- urazy pochwy, przerwanie błony dziewiczej
- infekcje moczowo-płciowe i choroby weneryczne
- ciąża

Objawy niespecyficzne:

- urazy ciała
- bóle głowy, brzucha, nudności, wymioty
- trudności w oddawaniu moczu
- zaburzenia jedzenia
- zaburzenia snu

Jak rozpoznać przemoc seksualną wobec dzieci

konsekwencje wczesne - sfera psychiczna

- lęki, fobie
- koszmary i lęki nocne
- depresja, przygnębianie
- nadpobudliwość ruchowa
- drażliwość, złość
- wstyd i poczucie winy
- obniżenie poczucia własnej wartości.
- negatywna samoocena

Jak rozpoznać przemoc seksualną wobec dzieci

konsekwencje wczesne – sfera seksualna

- prowokacyjne zachowania seksualne
- publiczna masturbacja
- nietypowe zachowania seksualne wobec rówieśników
- erotyczna twórczość dziecka
- nadmierne zainteresowanie seksualnością

Jak rozpoznać przemoc seksualną wobec dzieci

konsekwencje wczesne – sfera społeczna

- zachowania regresywne (np. moczenie nocne)
- izolowanie się, alienacja
- problemy z nauką, wagary
- ucieczki z domu
- agresywność, konfliktowość, okrucieństwo
- samouszkodzenia

U dzieci, które doświadczyły przemocy seksualnej, może pojawić się

- poczucie winy
- niska samoocena
- bezradność
- chwiejność emocjonalna
- częste napady złości i tendencje do reakcji agresywnych
- stany depresyjne
- napady paniki, myśli i próby samobójcze
- nieufność w kontaktach z innymi
- uzależnienia behawioralne lub chemiczne

Osoby dorosłe, wykorzystywane seksualnie w dzieciństwie

- ogólnie niższa samoocena
- większa skłonność do natłogowego sięgania po narkotyki i alkohol
- skłonność do zaburzeń nastrojów czy problemów interpersonalnych
- mogą u nich wystąpić zaburzenia psychiatryczne, zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze
- miewają w życiu dorosłym trudność w poszanowaniu swoich intymnych granic
- mogą podejmować przypadkowe, anonimowe kontakty seksualne z wieloma różnymi partnerami, bez zaangażowania emocjonalnego
- są narażone na przemoc seksualną w życiu dorosłym
- wykazują skłonność do jej stosowania wobec innych (szczególnie dzieje się tak w przypadku ofiar - mężczyzn).

Stereotypy dotyczące przemocy seksualnej wobec dzieci

- bariery w rozpoznawaniu

Przemoc seksualna wobec dzieci i młodzieży

przemoc wobec dzieci z niepełnosprawnością

Stereotypy dotyczące przemocy seksualnej wobec dzieci

- bariery w zgłaszaniu przemocy seksualnej wobec dzieci

Zależność dziecka od rodziców sprawia, że ma ono utrudnioną możliwość obrony, ucieczki, czy też separacji od sprawcy.

- Rodzic, posiadając władzę rodzicielską, dysponuje większą swobodą działania i ma stały i nieograniczony dostęp do swojej ofiary.
- Wykorzystywanie seksualnie dziecka w rodzinie zazwyczaj powtarza się w sposób systematyczny przez dłuższy czas, rzadziej ma charakter epizodyczny.
- Ingerencja osób trzecich działających w obronie dziecka jest utrudniona.
- Dziecko zazwyczaj zmuszone jest do uruchomienia długotrwałych strategii zaradczych, pozwalających na pozostanie w rodzinie, która jest zarówno źródłem patologii, jak i oparcia.

Stereotypy dotyczące przemocy seksualnej wobec dzieci

- molestowanie w rodzinie:
- nie mów nikomu co się dzieje w twoim domu
- bo jak powiesz to pójdziesz do domu dziecka
- i tak ci nikt nie uwierzy
-

zachęcam do dyskusji

„MOLESTOWANIE W RODZINIE. „To miała być nasza wielka tajemnica”

Praca z filmem

Jak rozpoznać przemoc seksualną wobec dzieci

u dzieci, które doświadczyły przemocy seksualnej, może pojawić się:

- poczucie winy
- niska samoocena
- bezradność
- chwiejność emocjonalna
- częste napady złości i tendencje do reakcji agresywnych
- stany depresyjne
- napady paniki, myśli i próby samobójcze
- nieufność w kontaktach z innymi
- uzależnienia behawioralne lub chemiczne

„Sposoby” stosowanej przemocy wobec dzieci

przemoc seksualna

Zwróć uwagę, czy dziecko:

- przejawia dziwne bądź niezwykle dla swojego wieku zachowania seksualne (np. jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie)
- jest wycofane, depresyjne, infantylnie się zachowuje, ma trudności w relacjach z rówieśnikami
- odmawia przebierania się w towarzystwie innych (np. przed zajęciami sportowymi)
- nadużywa alkoholu lub narkotyków
- pogorszyło się w nauce
- ma trudności z chodzeniem lub siadaniem; doświadcza bólu intymnych części ciała
- jest w ciąży lub jest chore wenerycznie
- ucieka z domu
- chwali się nagłym przyptływem gotówki lub prezentów.

Zwróć uwagę, czy rodzic lub opiekun:

- przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (np. podczas zabawy)
- nadużywa alkoholu lub narkotyków
- nie utrzymuje relacji z osobami spoza rodziny
- przejawia nadopiekuńczość w stosunku do dziecka, ogranicza jego kontakty z rówieśnikami

Skutki doświadczania przez dzieci przemocy seksualnej

Objawy wykorzystywania seksualnego należy odróżnić od skutków, które mogą wystąpić po upływie pewnego czasu.

To, jakie konsekwencje poniesie dziecko w późniejszym życiu, zależy między innymi od takich czynników, jak:

- wiek
- jego osobowość
- formy i przebieg przemocy seksualnej
- więź z rodzicami.

Następstwa są zdecydowanie poważniejsze, gdy

- „sprawca” był agresywny, brutalny, stosował takie formy przemocy, jak: kontakty analne, oralne, dewiacyjne
- dziecko było wielokrotnie wykorzystywane
- „sprawcą” była osoba z najbliższej rodziny dziecka (ojciec, wujek, kuzyn itp.)
- dziecko było pozbawione pomocy i wsparcia ze strony swojej najbliższej rodziny
- było wielokrotnie przestuchiwane w obecności wielu obcych dla siebie osób
- po zdarzeniu nie uzyskało profesjonalnej pomocy terapeutycznej.

Osoby dorosłe, wykorzystywane seksualnie w dzieciństwie

- ogólnie niższa samoocena
- większa skłonność do natłogowego sięgania po narkotyki i alkohol
- skłonność do zaburzeń nastrojów czy problemów interpersonalnych
- mogą u nich wystąpić zaburzenia psychiatryczne, zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze
- miewają w życiu dorosłym trudność w poszanowaniu swoich intymnych granic
- mogą podejmować przypadkowe, anonimowe kontakty seksualne z wieloma różnymi partnerami, bez zaangażowania emocjonalnego
- są narażone na przemoc seksualną w życiu dorosłym
- wykazują skłonność do jej stosowania wobec innych (szczególnie dzieje się tak w przypadku ofiar - mężczyzn).

Sesja II.

1. Dzieci jako osoby doświadczające przemocy seksualnej:

- czynniki ryzyka wystąpienia przemocy seksualnej wobec dziecka
- zachowania seksualne dzieci a norma rozwojowa
- objawy u dziecka doświadczanej przemocy seksualnej
- zespół stresu pourazowego PTSD

2. Charakterystyka osób stosujących przemoc seksualną wobec dzieci

3. Kobiety jako osoby stosujące przemoc seksualną wobec dzieci

4. Rodzina kazirodcza

5. „Molestowana przez ojca – Agnieszka”

6. Sposoby działania osób stosujących przemoc seksualną wobec dzieci

- etapy uwodzenia dzieci
- tajemnica
- zastraszanie

7. Rozmowa z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie:

- dlaczego dziecko ujawnia przemoc seksualną
- dlaczego dziecko nie ujawnia przemocy seksualnej
- jak rozmawiać z dzieckiem doświadczającym przemocy seksualnej:
 - co wskazane
 - co zakazane

8. „Rozpoznawanie krzywdzenia dzieci – Rozmowa z dzieckiem”

9. Profilaktyka przemocy seksualnej wobec dzieci

Dzieci jako osoby doświadczające przemocy seksualnej

- czynniki ryzyka wystąpienia przemocy seksualnej wobec dziecka

- dziedziczenie wzorca przemocy
- normy kulturowe i społeczne
- stres, bezrobocie, złe warunki mieszkaniowe
- uzależnienie, alkohol, narkotyki
- cechy osobowościowe ODP i OSP
- negatywne relacje wewnątrz rodziny

Dzieci jako osoby doświadczające przemocy seksualnej

- zachowania seksualne dzieci a norma rozwojowa

Zachowania seksualne przejawiane przez dzieci i młodzież, powinny być adekwatne do ich wieku rozwojowego i nie powinny stanowić tabu, co nie oznacza, że nie mają być obwarowane spójnymi i konsekwentnymi zasadami i normami, podpartymi przekazaniem wiedzy adekwatnej do poziomu rozwoju dziecka.

www.psychiatria.pl/artukul/szkodliwe-zachowania-seksualne-dzieci-i-mlodziezy

Dzieci jako osoby doświadczające przemocy seksualnej

- objawy u dziecka doświadczanej przemocy seksualnej

Efekt góry lodowej

Dzieci jako osoby doświadczające przemocy seksualnej

- zespół stresu pourazowego PTSD

to zespół specyficznych symptomów, które pojawiają się u ludzi po przeżyciu ekstremalnego, traumatycznego zdarzenia

Objawy:

- utrzymujące się odtwarzanie traumy, ponowne doświadczanie, częste myśli, wspomnienia, obrazy dotyczące zdarzenia, które pojawiają się niezależnie od woli, koszmary senne
- flashbacki – migawki, nagłe poczucie, jakby zdarzenie miało miejsce na nowo
- utrzymujące się unikanie sytuacji, miejsc, ludzi, itp., które kojarzą się z traumą, poczucie odcięcia, oderwania od emocji związanych z tym, co przypomina uraz - niezdolność do płaczu lub przeżywania różnych uczuć
- utrzymujące się objawy psychofizjologicznego pobudzenia - problemy ze snem, rozdrażnienie, wybuchy gniewu, trudności z koncentracją uwagi.

Charakterystyka osób stosujących przemoc seksualną wobec dzieci

- Wbrew wielu opiniom w większości przypadków sprawcami przemocy seksualnej są osoby znające się z ofiarą, a nawet takie, które są jej bliskie.
- Molestowania seksualnego nie przypisuje się tylko społeczeństwu z marginesu społecznego, lecz coraz częściej takie wykroczenia mają miejsce w otoczeniu cieszącym się dużym prestiżem.
- Trudno takie osoby odróżnić od innych członków społeczeństwa, jedynie co ich łączy to aktywność seksualna z udziałem dziecka

Co może być źródłem postępowania sprawcy?

- Duży wpływ stanowi rodzina i osłabianie jej roli wychowawczej, czy też nieodpowiednie środowisko.
- Przemoc seksualna staje się obecnie zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, ponadkulturowym, obejmującym powoli wszystkie środowiska społeczne i grupy wiekowe.
- Często zjawiska agresji seksualnej na skutek ich popularności tracą na niezwykłości.
- Dla większości osób znęcających się seksualnie, molestowanie dzieci nie jest czynnością zastępczą, reakcją na brak zaspokojenia popędu seksualnego w inny sposób.
- Życie seksualne takiej osoby najczęściej prowadzone jest normalnie, niekiedy nawet bywa ożywione.
- Najczęściej są to ludzie z pozoru normalni, otwarci, sympatyczni.
- Przewinienie, którego się dopuszczają zaspokaja ich potrzeby psychologiczne: daje im poczucie siły i władzy, którego nie potrafią uzyskać w inny sposób.
- Świadomość absolutnego panowania nad ofiarą dostarcza tym ludziom tak silniej przyjemności, że nie potrafią, ani nie chcą się jej wyrzec.
- Dostarczenie sobie tej przyjemności, wzmacnianej przez elementy erotyczne staje się dla sprawcy molestowania rzeczą najważniejszą, ważniejszą od wszystkiego innego: norm społecznych, zasad moralności, krzywdy ofiary, groźby więzienia

Kobiety jako osoby stosujące przemoc seksualną wobec dzieci

Rodzina kazirodcza

Kazirodztwo

Kazirodztwo jest to współżycie seksualne między spokrewnionymi osobami.

Stopień pokrewieństwa określają normy prawne.

Szczególną formą kazirodztwa są zachowania seksualne osób dorosłych, głównie ojców, w stosunku do własnych bądź przysposobionych dzieci.

Kazirodztwo wobec dziecka zalicza się do czynów pedofilnych.

Ze względu na więź pokrewieństwa

- konsekwencje kazirodztwa są dla ofiary o wiele bardziej dotkliwe niż w wypadku innych czynów o tym charakterze.

„Molestowana przez ojca – Agnieszka”

Praca z filmem

Sposoby działania osób stosujących przemoc seksualną wobec dzieci

- **etapy uwodzenia dzieci:**
- faza uzależnienia (uwodzenia)
- faza interakcji seksualnej
- faza sekretu
- faza ujawnienia
- faza tłumienia

Faza uzależnienia (uwodzenia)

- W większości przypadkach agresor jest dobrze znany dziecku oraz ma do niego dostęp.
- Jako swą ofiarę wybiera dziecko odrzucone, samotne, szczególnie spragnione ciepła i bliskości, pozostające w dystansie fizycznym lub psychicznym z osobami z rodziny.
- Oczekuje sytuacji bycia sam na sam z dzieckiem.
- Bardzo umiejętnie stwarza klimat intymnej więzi z ofiarą, wykorzystując swą przewagę.
- Agresor wykorzystuje każdą okazję, aby wpierv podjąć grę, a następnie kontakty seksualne.
- Większość sprawców stosuje z pozoru niewinne, wyrafinowane metody emocjonalnego uwodzenia.

Faza uzależnienia (uwodzenia) cd.

- Zachowania erotyczne mogą być prezentowane dziecku jako swego rodzaju edukacja seksualna, zabawa czy gra.
- Sprawca wciąga dziecko w relacje seksualne poprzez stopniowe przełamywanie w nim poczucia wstydu.
- Gdy dziecko już jest uzależnione, agresor zaczyna je uwodzić.
- Wykazuje nadmierną zazdrość o dziecko.
- Otacza je bardzo wielką troskliwością.
- Doprowadza do sytuacji, w których chce być jedynym partnerem dziecka.
- Podczas sytuacji uwodzenia dziecko może pozostawać bez kontaktu fizycznego z agresorem, jednakże doświadcza zamachu na poczucie własnej tożsamości i autonomii.

Faza interakcji seksualnej (faza czynów)

Uległe, posłuszne i przekonane dziecko poddawane jest stopniowemu narastaniu czynności seksualnych:

- od dotykania przez ubieranie,
- nagość,
- oglądanie i dotykanie ciał oraz pieszczoty,
- wspólną kąpiel aż do różnorodnych form penetracji ciała.

Oczywiście, może od razu dojść do współżycia seksualnego.

Faza sekretu (utajnienia)

Dla sprawcy przemocy seksualnej najważniejszym zadaniem jest dochowanie tajemnicy dokonywanych przez niego czynów.

- Do tego celu skłaniają go poważne powody prawne, moralne i społeczne.
- Za wszelką cenę stara się zachować wszystko w sekrecie, gdyż obawia się kary oraz potępienia w środowisku.
- Powtarza zakazane czyny, ponieważ rozładowują napięcie, dostarczają mu one przyjemności seksualnej, zaspokajają potrzebę siły i dominacji, podnoszą poczucie jego wartości oraz ważności.
- Sprawca potrafi na lata, a nawet na całe życie, skutecznie zmusić ofiarę do milczenia.
- Niektóre dzieci dochowują tajemnicy, bo otrzymują nagrody: pieniądze, sprzęt grający, płyty, wymarzone zabawki itd.
- Dziecko doświadczające przemocy seksualnej boryka się ze wstydem, strachem, bezsilnością, poczuciem winy i skrzywdzenia, poczuciem bycia gorszym w połączeniu z pragnieniem bycia kochanym – nie ważne w jaki sposób.

Faza ujawnienia

- Przemoc seksualna zostaje ujawniona, gdy przypadkowo przyłapiemy sprawcę na dokonywaniu przez niego czynu nielegalnego na swej ofierze.
- Uważny obserwator może zauważyć u dziecka fizyczne uszkodzenia ciała lub dostrzec przedwcześnie rozwiniętą aktywność seksualną.
- Może także dojść do rozpoznania chorób przenoszonych drogą płciową.
- Przemoc seksualna wyjdzie na jaw, podczas gdy dziewczyna zajdzie w ciążę.
- Podczas ujawnienia celowego, dziecko świadomie postanawia powiedzieć komuś o dokonywanych na nim nadużyciach seksualnych.
- Dziecko może odczuwać wielką potrzebę powiedzenia komuś o swojej tragedii, bo nie jest już w stanie dłużej wytrzymać lęku, napięcia i izolacji.

Faza tłumienia

- Sprawca nierządnego czynu intensywnie zaprzecza ujawnionej informacji, aby uniknąć interwencji.
- Wykorzystuje całą swoją przebiegłość i siłę, aby uniemożliwić dziecku i członkom jego rodziny współpracę z profesjonalistami.
- Wykorzystując słowną perswazję wpędza ofiarę w coraz głębsze poczucie winy za dokonywaną na nim przemoc seksualną oraz podwyższa jego lęk.
- Sprawca opisuje dziecko jako niegrzeczne, patologicznego kłamcę lub chore psychicznie.
- Wykorzystuje jego problemy domowe i szkolne, które są skutkiem przemocy seksualnej, żeby udowodnić tezę jego zaburzeń.
- Dziecko może wagarować, uciekać z domu, narkotyzować się, agresywnie zachowywać się lub osiągać złe wyniki w nauce – jest to sposób tragicznego wołania o pomoc.

Faza tłumienia(cd.)

- Sprawca interpretuje te zachowania jako wskaźniki nieposłuszeństwa i zachowań chuligańskich.
- Takie działania agresora mają na celu zastraszenie dziecka oraz obniżenie jego wiarygodności w oczach innych ludzi.
- Siebie pokazuje jako czystego i niewinnego.
- Ofiara przemocy zostaje podwójnie zraniona, jeśli po wykryciu nadużyć seksualnych, nie otrzyma zdecydowanej pomocy ze strony rodziców, opiekunów, bądź była przez nich oskarżana.
- Dla dziecka krzywdząca jest sytuacja, gdy po ujawnieniu przestępstwa, ono, jako ofiara ma opuścić rodzinny dom oraz przebywać np. w izbie dziecka, w trakcie którym sprawca pozostaje w rodzinnym domu.

Dzieci bardzo rzadko decydują się, żeby przyznać się, że są wykorzystywane seksualnie.

Wynika to z faktu, że wstydzą się o tym mówić i często myślą, że są winne zaistniałej sytuacji.

Rozmowa z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie

- dlaczego dziecko ujawnia przemoc seksualną?

- cierpi
- liczy na pomoc
- nie radzi sobie z tą sytuacją
- ...
- **zachęcam do dyskusji**

Rozmowa z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie

- dlaczego dziecko nie ujawnia przemocy seksualnej?

Dzieci bardzo rzadko decydują się, żeby przyznać się, że są wykorzystywane seksualnie.

Wynika to z faktu, że wstydzą się o tym mówić i często myślą, że są winne zaistniałej sytuacji.

Rozmowa z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie

- jak rozmawiać z dzieckiem doświadczającym przemocy seksualnej: - co wskazane

- najpierw nawiąż kontakt z dzieckiem (luźna rozmowa o sprawach dla niego ważnych)
- przejdź do pytań (A. zacznij od pytań otwartych; B. nie zadawaj pytań sugerujących)
- parafrazuj wypowiedzi dziecka – dasz w ten sposób sygnał, że starasz się je lepiej zrozumieć
- odczytuj i nazywaj emocje dziecka
- ustal z dzieckiem nazewnictwo dotyczące sfer intymnych i czynności seksualnych
- pozwól ujawnić dziecku to, co w danym momencie jest w stanie przekazać
- pozwól dziecku na wyrażanie emocji – nie blokuj ich!
- nie składaj pochopnych obietnic
- nigdy nie obiecuj dziecku, że zachowasz rozmowę w tajemnicy – blokujesz sobie w ten sposób możliwość interwencji i narażasz się na utratę zaufania dziecka w przypadku niedotrzymania słowa
- zapewnij dziecku, że ma prawo czegoś nie wiedzieć i/lub nie rozumieć
- zapewnij, że dziecko nie jest winne tego, co się wydarzyło
- docień to, że dziecko się przed Tobą otworzyło
- powiedz dziecku co dalej się będzie działo.

Rozmowa z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie

- jak rozmawiać z dzieckiem doświadczającym przemocy seksualnej:

- co zakazane

- nigdy nie pytaj „Dlaczego” – to wywołuje u dziecka poczucie winy
- nie obwiniaj
- nie przerywaj
- nie krytykuj

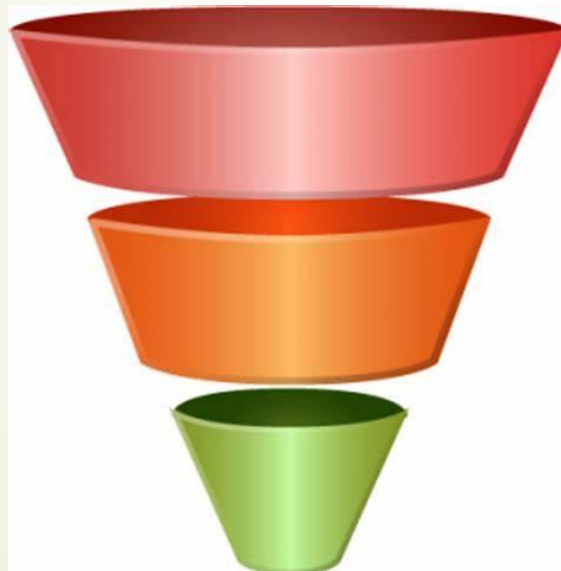
„Rozpoznawanie krzywdzenia dzieci – Rozmowa z dzieckiem”

Praca z filmem

Profilaktyka przemocy seksualnej wobec dzieci

rodzaje profilaktyki

➤ uniwersalna

➤ selektywna

➤ wskazująca

Strategie profilaktyczne

- informacyjne (zgubne skutki niewłaściwego postępowania)
- edukacyjne (umiejętności społeczne)
- strategie alternatyw (zaspokajanie potrzeb gdzie indziej)
- strategie interwencyjne (jeśli mleko się wylało), patrz wyżej
- strategie zmniejszania szkód (metadon, dystrybucja prezerwatyw, strzykawek, igieł, pomoc socjalna, medyczna itd.)

Sesja III.

1. Dziecko w sieci internetowej:
 - treści pornograficzne
 - działania o charakterze seksualnym
2. „Pedofilia w sieci - "Dzieci boją się prosić o pomoc rodziców"”
3. Wykorzystywanie seksualne, czy nie?:
 - algorytm postępowania dla struktur oświatowych
 - algorytm postępowania dla struktur pomocowych
 - algorytm postępowania dla Policji
4. „Przemoc seksualna wobec dzieci”
5. Pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie:
 - rodzicielska
 - profesjonalna
 - inna
6. Profilaktyka przemocy seksualnej wobec dzieci

Dziecko w sieci internetowej

- treści pornograficzne

- Treści pornograficzne to treści, które zawierają przekaz dotyczący seksualnej sfery życia człowieka od strony czysto technicznej.
- Z uwypukleniem seksualnej funkcji narządów płciowych.
- Tworzone są z intencją wywołania podniecenia seksualnego u odbiorcy (wyrok Sądu Najwyższego z 23 listopada 2010 r., sygn. IV KK 173/10).
- Mogą one wystąpić zarówno w utrwalonej formie, (takiej jak np. film, zdjęcia, czasopisma, książki czy obrazy), jak i w postaci pokazu na żywo.
- Przedstawiają one czynności seksualne człowieka, zwłaszcza przez ukazywanie organów płciowych w ich funkcjach seksualnych.
- Zarówno w wymiarze niesprzecznym z ich biologicznym ukierunkowaniem, jak i czynności seksualne człowieka sprzeczne z przyjętymi w społeczeństwie wzorcami zachowań seksualnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 9 lutego 2017 r., sygn. II AKa 294/16).
- <https://kruczek.pl/pornografia-a-prawo/>

Dziecko w sieci internetowej

- działania o charakterze seksualnym

„Pedofilia w sieci - "Dzieci boją się prosić o pomoc rodziców"”

Praca z filmem

Wykorzystywanie seksualne, czy nie?:

- algorytm postępowania dla struktur oświatowych
 - algorytm postępowania dla struktur pomocowych
 - algorytm postępowania dla Policji
-

DZIECI MŁODSZE
DO 9 LAT

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

OŚWIATA

LISTA A

Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty! Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1.** Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.
- A.2.** Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.
- A.3.** Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.
- A.4.** Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.
- A.5.** Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).
- A.6.** Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).
- A.7.** Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.
- A.8.** Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

- A.9.** Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- A.10.** Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.
- A.11.** Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- B.1.** Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy
- B.2.** Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.
- B.3.** Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: gryzie, szczypie się, uderza głową. Dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej.
- B.4.** Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.
- B.5.** Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

- B.6.** Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.
- B.7.** Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku.
- B.8.** Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.
- B.9.** Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków, itp. lub nie zgłasza się po odbiór dziecka.
- B.10.** Którakolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

- C.1.** Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.
- C.2.** Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.
- C.3.** Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.
- C.4.** Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.
- C.5.** Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.
- C.6.** Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.
- C.7.** Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.
- C.8.** Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.
- C.9.** Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

Sprawdź, czy występują sygnały ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!

Opracowanie:

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z Funduszy EOG

DZIECI MŁODSZE
DO 9 LAT

PROPOZYCJA ALGORYTMU POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

OŚWIATA

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy A

TAK

TRYB A

Uruchom procedurę Niebieskie Karty

Jeśli wystąpiło uszkodzenie ciała dziecka lub potrzebuje ono pomocy lekarskiej wezwij pogotowie i/lub skonsultuj tę potrzebę z przedstawicielem ochrony zdrowia w Twojej placówce (jeśli jest to możliwe).

Jeśli zachodzi potrzeba umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej skontaktuj się z Sądem Rodzinnym – jeśli nie ma takiej możliwości skontaktuj się z Policją. Jeśli podejrzewasz, że dziecko jest ofiarą przemocy – nie może ono zostać pod opieką rodzica krzywdzącego.

NIE

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy B

TAK

TRYB B

NIE

Jeśli zaznaczono TAK w punkcie:

B.1/B.2/B.3

Spotkaj się z rodzicami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka.

Jeśli rodzice nie współpracują z placówką, a podejrzewasz, że dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B.4

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko nie komunikuje się werbalnie, obserwuj jego zachowanie.

Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie.

B.5/B.7/B.8

Zawiadom Sąd Rodziny.

B.6

Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B.9

Zawiadom Policję.

B.10

Obserwuj dziecko.

Jeśli zauważysz niepokojące objawy porozmawiaj z jego rodzicami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

W każdej sytuacji monitoruj sytuację dziecka!

Zaznaczenie przynajmniej trzech z punktów Listy C

TAK

TRYB C

NIE

Zakończ działania

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko się nie komunikuje werbalnie, obserwuj jego zachowanie, zabawę.

Porozmawiaj z rodzicami na temat problemów wychowawczych, zbadaj stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli nie masz informacji od dziecka na temat stopnia jego bezpieczeństwa (ze względu na wiek, rozwój, stan dziecka) przekaż rodzicom informację na temat swojego niepokoję, ustal sposób weryfikacji stopnia bezpieczeństwa dziecka.

Monitoruj sytuację dziecka. Po 1, 2 i 3 miesiącach powtórz kwestionariusz.

Poinformuj pracownika placówki (wychowawca, pedagog szkolny), do której przechodzi dziecko, o swoich obserwacjach.

Dostosuj sposób rozmowy do wieku i możliwości dziecka! Podczas interwencji, rozmów, wspieraj dziecko w kontakcie z pracownikami służb i instytucji!

DZIECI STARSZE
POWYŻEJ 9 LAT

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

OŚWIATA

Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty! Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!

LISTA A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.
- A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziną lub z rówieśnikami, itp.
- A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.
- A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.
- A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).
- A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).
- A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.
- A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PŁACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

- A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PŁACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.
- A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PŁACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- B.1. Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.
- B.2. Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstającej w placówce, np.: łękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.
- B.3. Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypi się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.
- B.4. Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje łękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.
- B.5. Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

- B.6. Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobremu, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.
- B.7. Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu wsparcia dziecku.
- B.8. Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.
- B.9. Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.
- B.10. Którkolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PŁACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

- C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.
- C.2. Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.
- C.3. Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.
- C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.
- C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.
- C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.
- C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.
- C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.z. w chwili narodzin dziecka.
- C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

Sprawdź, czy występują sygnały ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!

Opracowanie:

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z Funduszy EOG

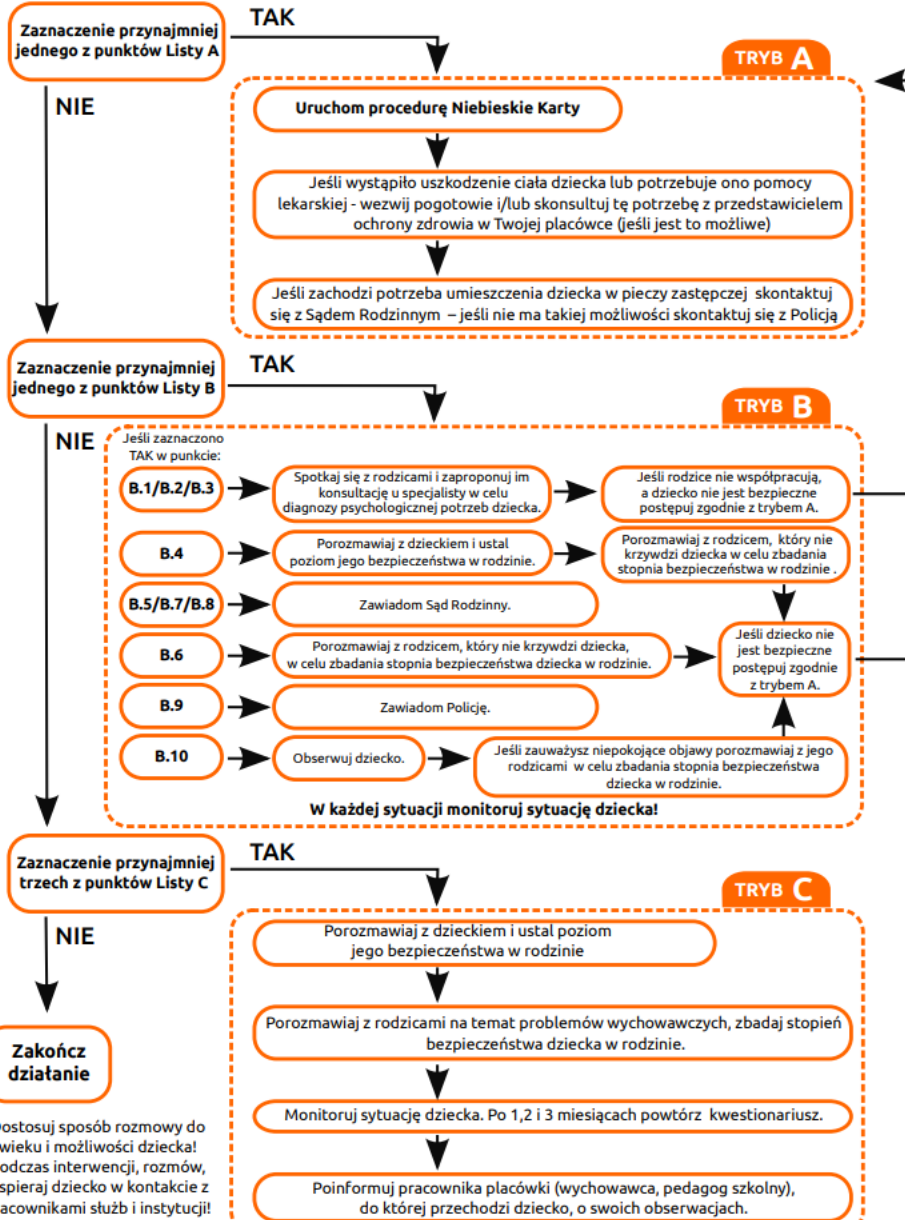

DZIECI STARSZE
POWYŻEJ 9 LAT

PROPOZYCJA ALGORYTMU POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

OŚWIATA

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

A. Czynniki ryzyka

WYWIAD

- Niewytłumaczalna zwłoka w zgłoszeniu się do lekarza
- Niespójny wywiad, zmiana danych w wywiadzie
- Różnice w wywiadzie zebrany od rodziców lub opiekunów i od dziecka
- Leczenie z daleka od miejsca zamieszkania
- Zmiany szpitali, poradni, lekarzy
- Brak jakiegokolwiek dokumentacji medycznej
- Nie realizowanie zaleceń lekarskich
- Pozostawianie dziecka bez opieki
- Brak realizacji obowiązku szkolnego

ZACHOWANIE DZIECKA

- Obniżona samoocena
- Zaburzenia pamięci i koncentracji uwagi
- Zachowania destrukcyjne lub autodestrukcyjne
- Nadmierna agresywność lub nadmierna apatia
- Dolegliwości psychosomatyczne
- Depresja i stany lękowe
- Tiki, zaburzenia mowy
- Lęk dziecka przed bliskością (dotknięciem, przytulaniem)
- Nadmierne podporządkowanie się poleceniom dorosłych
- Lęk dziecka przed powrotem do domu
- Brak lub nieodpowiednie zachowania społeczne

BADANIE PRZEDMIOTOWE

- Brak zgody na pełne badanie przedmiotowe (brak zgody na pełne badanie/rozebranie dziecka)
- Podawanie nieprawdopodobnych mechanizmów urazów/zachorowań
- Powtarzające się urazy w wywiadzie
- Objawy zaniedbania w wyglądzie i ubiorze pacjenta
- Oparzenia punktowe
- Ślady urazów, które nie były podane w wywiadzie
- Zaburzenia rozwoju psychofizycznego (w tym zaburzenia rozwoju mowy)

OBJAWY ALARMOWE

- **Mnogie urazy, w różnych fazach gojenia**
- **Uraz niemożliwy u dziecka w danym wieku**
- **Linijna granica oparzeń („rękawiczkowe” i „skarpetkowe”)**
- **Ślady zastosowanego narzędzia**
- **Dziecko opowiada o przemocy w domu**
- **Zaobserwowana agresja (w tym słowna) rodzica wobec dziecka**

B. Ocena zagrożenia

1. Sprawca spowodował bezpośrednie zagrożenie dla życia dziecka.....
2. Dziecko wymaga hospitalizacji na skutek przemocy w rodzinie.....
3. Istnieje uzasadnione podejrzenie zagrożenia życia dziecka w najbliższej przyszłości.....
4. Brak rodzica lub innej osoby bliskiej, która nie krzywdzi dziecka.....

Zaznaczenie jednego lub więcej z punktów 1-4 kwalifikuje zagrożenie jako wysokie

Informacje na temat dziecka:

5. Wiek do lat 6.....
6. Niepełnosprawność (fizyczna i/lub psychiczna).....
7. Choroba przewlekła.....
8. Potrzeba pomocy medycznej w związku z przemocą w rodzinie w wywiadzie.....
9. Zachowania autoagresywne związane z przemocą w rodzinie.....
10. Jedno z rodziców jest ofiarą przemocy w rodzinie.....
11. Oznaki zaniedbywania dziecka.....

Zaznaczenie jednego lub więcej punktów 5-11 zwiększa zagrożenie.

Informacje na temat sprawcy:

12. Agresywna reakcja na informację o podejrzeniu przemocy w rodzinie.....
13. Zachowanie agresywne wobec dziecka w obecności świadków.....
14. Sprawca był już karany za przestępstwo przemocy w rodzinie.....
15. Wobec sprawcy stosowano dozór kuratora sądowego.....
16. Sprawca nadużywa alkoholu, leków lub środków psychoaktywnych.....
17. Sprawca posiada broń lub inne niebezpieczne narzędzia.....
18. Sprawca nadmiernie kontroluje dziecko.....

Opracowanie:

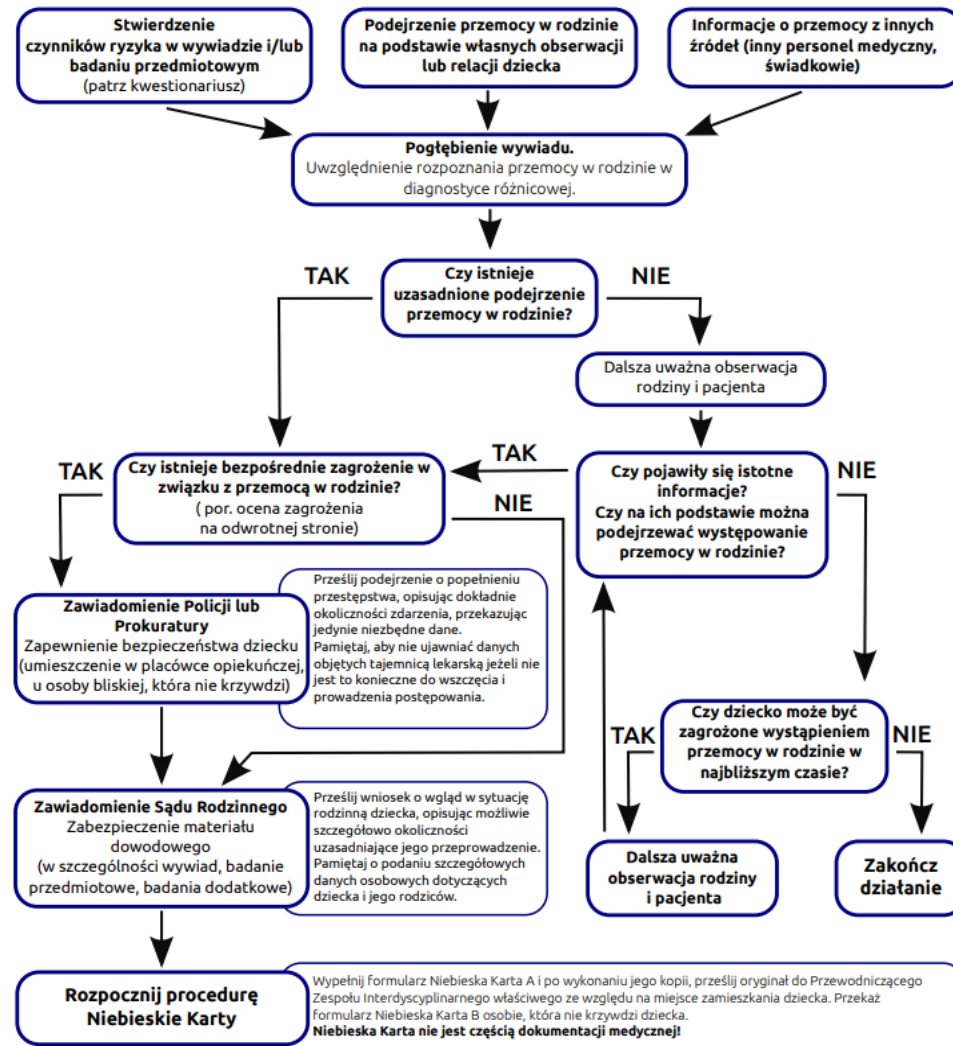
Projekt realizowany w ramach programu Obywatela dla Demokracji finansowanego z Funduszy EOG

PROPOZYCJA ALGORYTMU POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

W przypadku każdego pacjenta lekarz może być pierwszą lub nawet jedyną osobą, która podejrzewa przemoc w rodzinie. Wywiad i badanie przedmiotowe mogą dostarczyć cennych informacji pod warunkiem świadomości istnienia problemu. Algorytm jest jedynie narzędziem pomocniczym i nie wyklucza innych możliwości działania.

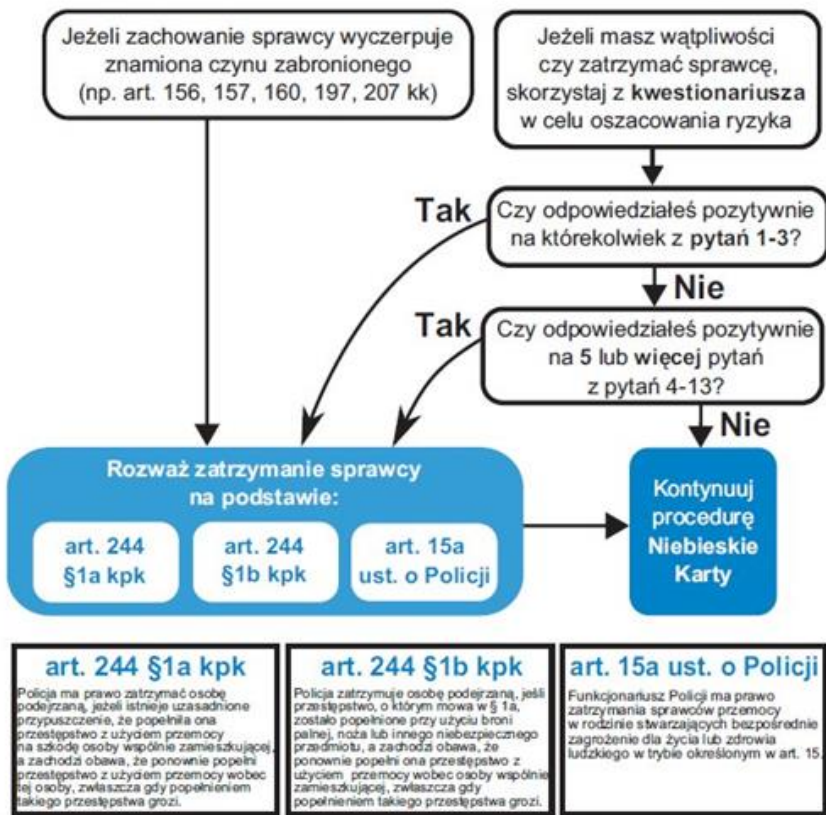

Algorytm ani obowiązujące przepisy prawne nie zwalniają personelu ochrony zdrowia z dopełnienia należytej staranności w opiece nad pacjentem. W każdym przypadku pierwszeństwo ma ratowanie życia i zdrowia dziecka.

Interwencja w związku z przemocą w rodzinie

Część A
przemoc wobec osób dorosłych

Rozpocznij procedurę Niebieskie Karty
(Wypełnij kartę A i przekaz oferze kartę B)

Pamiętaj, że ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie może być mężczyzna lub kobieta.

Jeżeli na miejscu interwencji znajduje się **dziecko**, zwróć uwagę na jego potrzeby!

Jeżeli sprawcą **nie jest osoba najbliższa** lub wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca, to działaj na zasadzie odrębnych przepisów.

Kwestionariusz szacowania ryzyka

W przypadku wystąpienia czynników ryzyka zaznacz X w kratce. Zwróć uwagę, że w rodzinie może być kilkoro dzieci

Pytania adresowane do osoby dorosłej o sytuację dziecka:

1	Czy sprawca bije, uderza, popycha, rzuca w dziecko ciężkim przedmiotem?	☐
2	Czy sprawca rzucił dzieckiem?	☐
3	Czy sprawca dusił dziecko?	☐
4	Czy sprawca przypalał dziecko papierosem lub innym rozgrzanym przedmiotem?	☐
5	Czy sprawca uderzył dziecko przedmiotem lub rzucił w dziecko przedmiotem?	☐
6	Czy sprawca jest agresywny słownie wobec dziecka (krzyczy/wyzywa)?	☐
7	Czy kiedykolwiek musiałaś/eś bronić dziecko przed sprawcą?	☐
8	Czy sprawca groził/straszył dziecko?	☐
9	Czy uważasz, że sprawca może zrobić krzywdę dziecku?	☐
10	Czy agresywne zachowanie wobec dziecka zdarzało się wcześniej?	☐
11	Czy są widoczne oznaki zaniedbywania dziecka?	☐
12	Czy występują inne niepokojące zachowania wobec dziecka?	☐
13	Wiek dziecka od 0 do 6 lat lub niepełnosprawność	☐

Pozytywna odpowiedź na jedno z pytań 1-4

↓
Rozważ zatrzymanie sprawcy lub odebranie dziecka

Pozytywna odpowiedź na 5 lub więcej z pytań 5-13

↓
Rozważ zatrzymanie sprawcy lub odebranie dziecka

W każdym przypadku kontynuuj procedurę Niebieskie Karty

UWAGA!

Zaistnienie nawet jednego z wymienionych czynników ryzyka lub innego niepokojącego sygnału może świadczyć o występowaniu przemocy w rodzinie. Kwestionariusz jest jedynie narzędziem pomocniczym. Zaufaj swojej intuicji i wdrażaj znane Ci przepisy i procedury.

Pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie

- rodzicielska

Pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie

- profesjonalna

Pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie

- Inna

Jaka?

zachęcam do dyskusji

Profilaktyka przemocy seksualnej wobec dzieci

„GRZECZNA” -szaroseń 2019-

Dziękuję za uwagę